

J. P. Donleavy

Zonja sqimatare

Kronikë e ngjarjes më të çuditshme që është përfolur ndonjëherë në Nju-Jork

Roman

Përktheu: **Artan MIRAKA**

Titulli i origjinalit: *The lady who liked clean rest rooms*

Copyright © by J. P. Donleavy 1995

Redaktor: **SEJDIN CEKANI**

E po, kur i kundërvihen të gjithë modës, s'ke sesi ta marrësh me mend se ç'mund të ndodhë paskëtaj në një qytet si Nju-Jorku, dhe aq më keq në rrethinat e tij, si Skarsdejli për shembull. Por mbi të gjitha ajo i trembej kthimit të armikes së saj të vjetër, plogështisë, prej së cilës s'do të kishte më shpëtim.

Ditën që e ndjeu këtë më thekshëm ishte në 43-vjetorin e ditëlindjes.

Ajo mori një shishe me vodkë polake, e la të ftohej në akullin e frigoriferit derisa qelqi u vesh nga bryma dhe kaloi nja dy orë duke dëgjuar *Fauré's Requiem* dhe duke e pirë të shoqëruar me feta buke elbi, që i lyente me pure sardelesh të përgatitur me hudhra të shtypura dhe krem djathi. Por u bë xurxull kaq keq, sa që kur i doli

gjumi pas mesnate, e gjeti veten të ulur me një çifte *Purdey* të mbushur në prehër, ngaqë iu bë sikur dëgjoi të qeshura rreth e qark shtëpisë. Dhe kur pa një tufë budallenjsh që zgërdheshin e që këpusnin të trasha në një spektakël në televizor, dhe në atë çast iu kujtua dikush që i kishte thënë se në malësinë e largët të Skocisë i fiknin televizorët kur bëheshin tapë me alkool, ajo ia hoqi siguresën çiftes, mori nishan mesin e ekranit dhe i zbrazi gëzhojat nr. 4 nga të dyja grykat. Dhe ia përsëriste pa pushim vetes, ndërsa dhoma u mbush gjithë tym, shkëndija dhe flakë: “Dua vetëm të hakmerrem. Dhe do të hakmerrem se s’bën! Sepse mamaja më rriti për të qenë zonjë!”

Analisti i saj tha se të gjithëve u kishte ardhur shpirti në majë të hundës nga gomarllëqet që thuheshin në televizionet e Nju-Jorkut dhe e quajti lajm të mirë sa s’thuhet prirjen e saj të re për të ndjekur modën. Por, pas shkurorëzimit me burrin e saj të heshtur dhe të fuqishëm, që në të vërtetë s’ishte as shumë i heshtur dhe as i fuqishëm, por që të paktën nuk e kishte rrahur kurrë, ajo ra viktimë e televizorit dhe u tërhoq nga bota. Dhe ndërsa llogaria e saj bankare zbrazej me shpejtësi të skëtërrshme, e la barin të rritej sa të donte në verë dhe gjethet të bëheshin kopicë në dimër. Por e ruajti formën e trupit duke u dhënë pedaleve të një biçiklete palestine dhe duke bërë ushtrime gjimnastikore me vegla zonjash për të rënë në peshë, si dhe duke ngrënë vetëm sallatë dhe fruta. Ndërkaq shpirtërisht mbijetoi

falë vizitave dy herë në muaj në galeritë e arteve dhe në ankandet e antikuarëve që zhvilloheshin në qytet, apo duke bërë sehir ketrat e rrethinave, që vërtiteshin gjithandej për të mbledhur ushqim për dimër.

Pa ishte edhe ajo vajza e çuditshme e burgosur, që mbase s'ishte në rregull nga trutë dhe jetonte ngjitur me të, e cila shfaqej përmes degëve të pemës në periudha të ndryshme të ditës, e veshur vetëm me një penjuar të hollë, duke ia bërë me dorë disa herë në ditë nga dritarja e dhomës së saj të gjumit, ndërsa ajo ia kthente përshëndetjen zemërlëshuar. Veçse gëzimi i atij kontakti të dyshimtë njerëzor me një krijesë aq tërheqëse, por me një sens makabër humori, nuk zgjati shumë, sepse një ditë prej ditësh vajza i ngriti të dyja duart lart dhe në kyçet e saj kishte pranga. Dhe kur së fundmi, ajo shkoi të trokiste në derën e kësaj gjitoneje, të cilën s'e kishte takuar asnjëherë, dera u hap dhe u mbyll me tërsëllimë dhe një zë prapa saj i gërthiti: "Shko e shih punën tënde!"

Iu duk se e vetmja gjë që e shpëtoi nga një mbidozë tabletash gjumi ishte rrjedha e pareshtur e mendimeve të saj, që s'i shqiteshin nga koka, dhe prej të cilave me siguri që duhej të vuanin, për drej, edhe shumë njerëz të tjerë në Skarsdejl. S'do mend, ajo kishte parë disa prej tyre të mbyllur në vetvete në stacionin e trenit, gjatë mëngjeseve kur vizitonte galeritë. Dhe e luanin kaq bukur pjesën, a thua se ajo që bënin ishte shumë e rëndësishme. Por me kusht që njerëzit të mos e

merrnin vesh se ç'po mendoje në të vërtetë, që ti s'ishe veçse një koqe kandari. Analisti i saj tha se kur njerëzit e merrnin vesh që ti ishe një koqe kandari, kjo do të thoshte që ti s'ishe i qetë nga ana emocionale. Ajo ishte, siç i tregoi edhe analistit, një lule e vërtetë maji, ndonëse rangi i saj shoqëror kishte marrë të tatëpjetën ngaqë ashtu i kishte ngjarë edhe së ëmës, që u rrit në një plantacion jugor, por martesë e së cilës me një baba të papranueshëm nga pikëpamja shoqërore e kishte përjashtuar nga librat e shoqërisë. Por kjo mbeturinë e superioritetit shkoi e vate, madje para se të lindte ajo, sepse edhe ajo bëri si i tha koka dhe u martua me një burrë që nuk vlente një dysh. Pikërisht për atë martesë ishte bërë pishman tani, në atë gjendje braktisjeje dhe mjerimi, me dy fëmijët e zvjerdhur prej saj nga largimi për një kohë të gjatë në kolegji. Por kulmi arriti kur dëgjoji të birin t'i thoshte vajzës së saj, herën e fundit që erdhën ta vizitonin: "Tani babi do të kënaqet duke e jetuar jetën e vet si t'i dojë qejfi."

Ajo u zbyth si e sëmurë me lebër kur e dëgjoji dhe bëri të pamundurën ta zinte gjumi. Martesës i kishte ardhur fundi kur bashkëshorti i saj, që punonte në televizionin publik, të cilit kishin filluar t'i binin flokët dhe të vinte bark, sajoi një shfaqje qesharake në televizion dhe i shkrepri në kokë të ndërtonte një pistë helikopterësh në lëndinën përpara shtëpisë. Sidoqoftë, ai filloi të zbarkonte diku tjetër, sepse takoi një regjisore të re, e cila, duke u nisur nga thashethemet, jo vetëm që kishte qenë kapitenia e një skuadre futbollit

diku poshtë Misisipit, por ishte edhe një yll që, në moshën njëzetepesëvjeçare vazhdonte të kishte gjinj të fortë, dhëmbë të mëdhenj e të shndritshëm dhe vithe e këmbë të hatashme.

Pasi u bënë plot dy muaj që nuk vinte më netëve në shtëpi, ndërsa vallëzuan një mbrëmje me njëri-tjetrin, të bërë xurxull, Stivi e la pa mend kur i tregoi se kishte marrë një apartament me qira në Rrugën 67 dhe se kishte rënë në dashuri e donte të shkurojë. Ajo s'e kishte zgjatur, sepse ishte e bindur që me sjelljen e saj të arsyeshme ia kishte bërë më të lehtë atij pleksjen me dikë tjetër.

- Pra, Stivi, të paskam dalë nga zemra unë, ë?! Dashke një njomëzake tani. S'prish punë. Bëj si të duash! Nuk po t'i përmend as ato që ke marrë prej meje deri tani.

- Ta marrë e mira, zemër, ti e di që s'kam marrë edhe aq shumë!

- As për fëmijët nuk dashke t'ia dish më? Mirë, mirë, atëherë dua të më paguash pjesën që të takon nga faturat deri në fund të këtij muaji dhe të më japësh në dorë njëqind e gjashtëdhjetë e pesë mijë dollarë. Dhe shtëpinë, me të gjitha detyrimet e paguara. Veç kësaj, nuk do të marrësh asgjë prej shtëpisë, përveç sendeve të tua. Sigurisht, veprat e Eduard Hiksit, objektet e artit dhe takëmet e argjendit që m'i ka dhënë gjyshja, kanë qenë dhe do të jenë përgjithnjë të miat. Dhe ti, Stivi, shko ku të duash me atë njomëzaken tënde, por nuk dua t'jua shoh kurrë surratin në klubin ku vazhdoj të jem anëtare dhe mund të

shkoj për të luajtur brixh, duke e respektuar moshën që kam. Tani mbushe plëndësin me peshqit piranje që t'i kam gatuar unë!

Ajo i hoqi nga gishtat të gjitha unazat dhe i flaku në dysHEME, para këmbëve të tij. Stivi u tromaks si ta kishin mbërthyer në karrigen elektrike dhe u kthye befas të gjente diçka që ta bindte se ishte ende gjallë, dhe kur sytë i zunë mbi piano kornizat e argjendta me fotografitë e fëmijëve, nga të dyja anët e fotografisë së tyre të martesës, ai vuri duart në fytyrë dhe zuri të qante me ngashërim.

Pastaj u ngrit, sikur donte të ngushëllohej, përshkoi qilimin, që gjithashtu do t'i mbetej asaj, dhe kur u përkul për ta puthur, ajo u largua prej tij duke shfryrë:

- Mos më prek me ato duar të fëlliqura!

Ajo kishte qenë gjithnjë e mendimit se temperaturat e larta emocionale të detyronin të bëje pohime të marra, por kësaj here, në vend që të dilnin nga goja e saj, ato shpërthyen nga goja e Stivit. Që i akuzoi të ëmën pse i thoshte gjithnjë se ai nuk vlente për të dhe ishte orvatur ta rivendoste në rangun shoqëror që i takonte. Dhe që asnjë nga njerëzit e saj nuk donte t'ia dinte se ç'kolegj kishte mbaruar ai.

Sigurisht, për atë vetë, që kishte mbaruar kolegjin "Brajan Maur" dhe besonte se gratë inteligjente meritojnë po atë edukim rigoroz dhe stimulues si burrat, nuk kishte asgjë për të qeshur. Dhe gjatë atyre ditëve nuk e çau më kokën për listën e gjatë me emrat anonimë të regjistrit të gjendjes civile, sado që ata ishin regjistruar edhe në zyrën

amerikane të patentave. Si fëmijë që ishte, ajo shihte përmes kopjes së vjetër të mamasë se mos gjente pikturën e vockël të ndonjë jahti që nxirrte tym nga oxhaku, në bordin e të cilit të ishin shkruar adresat e këtyre njerëzve. Dhe pikërisht kjo e bëri të kuptonte që disa njerëz në këtë botë, që kanë para më shumë se të tjerët, mund ta jetojnë jetën sipas shijes së tyre. Për të, që atë çast, tashmë kjo gjë do të ishte e pamundur.

Ajo filloi të eglendisej me idenë për të shkuar të jetonte në një qytet më të vogël, në rrethinat e Nju-Jorkut ose në Konektikat, në një vend ku të kishte një repart zjarrfikësesh, larmi dyqanesh dhe një çift malokësh, që mund ta zbavitnin me trashësinë e tyre natyrale. Por ja që gjërat ishin ashtu siç ishin dhe Stivi i kishte dhënë asaj gjithçka që kishte dashur, pa harruar simpatinë e tij, dhe ajo mendoi se të paktën gjërat nuk do të dreqoseshin më keq në qoftë se do të shkonte të jetonte diku, larg nga të afërmit e saj.

Në Skarsdejl ajo vazhdonte t'i përkiste sidomos atij klubit vendor qesharak, ku bënte ndonjë lojë tenis ose golf, hante darkën me ndonjë shoqe apo luante brixh me më të vjetrit. Këto gjëra e ndihmonin të kontrollonte ekscentrizmin, që sa vinte e i shtohet. E ulur e vetme në një shtëpi të madhe, kur binte nata kalonte çaste lëkundjeje, jashtëzakonisht të vështira, mes jetës e vdekjes. Dhe i vetmi ngushëllim për të ishte: pse e vret mendjen kaq shumë për veten... veten... veten, në një kohë kur bota po e helmon veten me rrezatime

radioaktive dhe me sëmundje veneriane që të bëjnë të rrëqethesh...
rrëqethesh... rrëqethesh.

Por kishte edhe ditë që çelej dhe mendonte se, sidoqoftë, jeta nuk e kishte marrë me sy aq të keq. Tekefundit, shtëpinë ku kishte jetuar për nëntë vjet, të ndërtuar me tulla dhe gurë, nuk e kishin grirë ende termitet. Dhe që aty, ajo mund të shkonte sa herë të donte deri te stacioni i trenit, ku pasi parkonte makinën, merrte trenin për të vizituar galeritë e artit dhe ankandet e antikuarëve. Dhe e vetmja gjë që mund të bënte për ta pasur mendjen të qetë, ishte të ulej në atë anë nga nuk dukej ndërtesa e shërbimit funeral.

Një djalë që merrej me shitje pronash dhe tek i cili ishte kthyer papandehur një ditë për t'i marrë një mendim mbi vlerën e pronës së saj, kur po kalonte përmes qilarit, u përpoq t'i prekte prapanicën, por ajo i dha një dackë me të majtën në nofull, me sa i hante krahu.

Mendoj se ai lloj reagimi ishte shenjë e ardhjes së menopauzës, por mjekja e saj i tha se ajo ishte në një formë të atillë që çdo femër do ta kishte zili. Dhe mund të krijonte një familje tjetër, po të donte. Por ajo ia ktheu me një buzëqeshje: "Nuk dua".

Në atë gjendje të mjerë që ishte katandisur e duke u varfëruar çdo ditë e më tepër, ajo e shihte me një cinizëm topitës faktin që shpeshherë Skarsdejli mbahej si një nga komunitetet më të pasura të Amerikës, ku kishte shumë njerëz të rangut të lartë, dhe ajo i përfytyronte të dilnin ndonjë ditë, ashtu siç bënin irlandezët Ditën e

Shën Patrikut, me kravata të bardha, kapela dhe funde, e të marshonin në një paradë në Shëtitorën e Pestë.

Por ndërkaq, e sfilitur nga vetmia e gjatë, ajo kishte mësuar marifete për ta përballuar dëshpërimin, veçanërisht duke i kushtuar interes arkitekturës moderne dhe pa i reshtur asnjëherë vizitat dy herë në muaj, gjatë gjithë ditës, në galeritë e artit nën qytet. Dhe me përjashtim të zhgënjimit që s'i rastisi asnjëherë të gjente nevojtoare të pastra, siç ia donte zemra asaj, ato inkursione i shpëtuan jetën, sepse vetëm te kultura ajo gjente strehimin më të sigurt.

Ndërkaq filloi të lexonte edhe disa novelistë meshkuj, por shpejt e ndjeu që ata s'ishin veçse një tufë homoseksualësh bajatë, që i përdornin palloshët e tyre si pena. E vetmja gjë që të ofronin ata ishin mendjet e tyre të fëlliqur, pa pikën e imagjinatës, që për atë vetë, që masturbohej pothuajse çdo natë që ta zinte gjumi, ishin dyfish më të qelbura se mendja e ndyrë e një plakut. Dhe përfytyronte sesi njëherë, dikur, kur kishte qenë në Paris me Stivin, një shef i kishte pëshpëritur në vesh se ajo ishte gruaja më e bukur që kishte parë në këtë botë dhe nëse ndodhte që të ndahej ndonjëherë nga *homme nul*-i i saj, ai do të bënte me të një omëletë që ta mbante mend për gjithë jetën.

S'kish dyshim që pleksja me artet e bënte të ndihej si s'ka më mirë.

Dhe ndërsa zuri të mësohej me to, nuk po e ndiente më veten aq të vetmuar si më parë. Dhe, të thuash të drejtën, e ndiente vetminë e saj më shumë kur ishte jashtë dhe kishte njerëz të tjerë përreth. Sepse së

bashku me të ecnin edhe imazhet e piktorëve të mëdhenj, që ajo i donte aq shumë, dhe që me ngjyrat dhe format e tyre po e fushnin në kornizën e tyre jetën e saj.